

بررسی و تعیین سطح سواد اطلاعاتی گروه‌های تحصیلی منطقه 5 دانشگاه آزاد اسلامی

علیرضا محمودی^۱

حسین یاری فیروزآباد^۲

تاریخ دریافت: 1390/12/1 تاریخ پذیرش: 1391/6/6

چکیده

هدف: این پژوهش به بررسی و تعیین سطح سواد اطلاعاتی گروه‌های تحصیلی دانشجویان منطقه 5 دانشگاه آزاد اسلامی، به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف احتمالی آنان پرداخته است.

روش پژوهش: جامعه آماری مورد پژوهش 458 دانشجو متشکل از 294 مرد و 164 زن می‌باشد، روش پژوهش پیمایشی و اطلاعات از طریق پرسشنامه، که مشتمل بر 64 سؤال بوده و بر اساس مهارت‌های آیزنبرگ^۳ و برکویتز^۴ طراحی شده است. برای تجزیه و تحلیل و آمار توصیفی از نرم افزار spss استفاده گردیده است.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان می‌دهد که اکثریت جامعه پژوهش را مردان با مدرک کارشناسی تشکیل می‌دهد. همچنین بررسی کلی یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که مهارت دانشجویان منطقه 5 دانشگاه آزاد اسلامی در استناد دهی به منابع اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی، میزان پایبندی به مسئله حق مؤلف، مشورت دانشجویان با متخصصان در بازیابی اطلاعات، دستیابی به اطلاعات مورد نظر، سازماندهی و چکیده نویسی از منابع و مدارک اطلاعاتی، ارزیابی نتیجه فرآیند جستجو در رابطه با رفع نیاز اطلاعاتی شان، توانایی ترکیب اطلاعات جدید با دانسته‌های جدید با دانسته‌های قبلی و تولید دانش جدید، استفاده مناسب و خلاق از تکنولوژی‌های اطلاعاتی، تشخیص نیازهای اطلاعاتی بالاتر از حد متوسط (3)، ولی در میزان مهارت استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و ناپیوسته، استفاده از امکانات و ویژگی‌های موتورهای کاوش، گروه‌های بحث و خبری در اینترنت، آشنایی با منابع اطلاعاتی، استفاده از ابزارهای جستجوی و بازیابی اطلاعات به صورت الکترونیکی پایین‌تر از حد متوسط بوده است.

نتیجه‌گیری: می‌توان نتیجه گرفت، سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان منطقه 5 دانشگاه آزاد اسلامی در وضعیت مطلوب و مناسبی قرار دارد. پیشنهاد می‌گردد، کارگاه‌های آموزشی با موضوعات آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و ناپیوسته، موتورهای کاوش، ابزارهای جستجو و بازیابی برگزار گردد.

کلید واژه‌ها: سنجش، سواد اطلاعاتی، دانشگاه آزاد اسلامی منطقه 5

مقدمه و بیان مسئله

^۱ - کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی و مدرس دانشگاه جامع علمی کاربردی تهران
^۲ - کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی و مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم‌آباد

^۳ - Eisenberg

^۴ - Berkowitz

اطلاعات در طول قرن‌های متمادی دارای ارزش بوده و با تکامل جامعه صنعتی به سوی جامعه اطلاعاتی، مفهوم اطلاعات به عنوان یک «محصول» و یک «کالا»ی ارزشمند مطرح شده است. پیچیدگی روزافزون جامعه و تکیه جامعه بر اطلاعات، مفهوم اطلاعات به عنوان یک کالای متداول را بیش از پیش مطرح نموده است.

نیاز به اطلاعات پدیده‌ای است که هیچ‌گیزی از آن نیست و هیچ‌گاه جریان رشد و افزایش آن متوقف نمی‌گردد (نورتون، ۱۹۹۷، ص ۴۲). دستیابی به مفیدترین و مؤثرترین اطلاعات برای انسان‌های امروزی به دلایل غوطه‌ور شدن در دریای اطلاعات، کاری بس سخت و دشوار است. در این میان تنها جوامعی موفق هستند که افراد آن جامعه، ارزش اطلاعات را تشخیص، به یادگیری تمایل داشته باشند، و همچنین قادر باشند اطلاعات را شناسایی، تحلیل و با دید انتقادی محتوای آن را ارزیابی کنند. انجام این امر مهم از طریق سواد اطلاعاتی امکان‌پذیر است، لذا کسب مهارت‌های سواد اطلاعاتی از اساسی‌ترین نیازهای زندگی در جامعه اطلاعاتی است.

در این میان به دلیل چالش‌های اجتماعی که اطلاعات را به کالایی با ارزش تبدیل کرده و نیاز دانشجویان برای اینکه به یادگیرندگان مادام‌العمر تبدیل شوند، کسب سواد اطلاعاتی مهارتی پایه برای یادگیری مؤثر در آموزش عالی است. از این رو، سواد اطلاعاتی هم‌اکنون هنری آزاداندیش^۵ و پایه‌است که نه تنها دانشجویان در دوران تحصیل و در محل کار آینده خود به آن نیاز دارند، بلکه سواد اطلاعاتی نقش فعال و حیاتی در اتمام امور اجتماعی بر آن آنها دارد (Blakeslee's, Owens, j. & Dixon, 2001). در نتیجه اگر دانشجویان افراد با سواد اطلاعاتی نباشند هم به عنوان شهروندان جامعه اطلاعاتی نمی‌توانند افراد موفق باشند و هم نقش آنها به عنوان ترویج‌دهندگان و یادگیرندگان مادام‌العمر سواد اطلاعاتی مخدوش خواهد شد.

دسترسی به اطلاعات مورد نیاز از میان انبوه اطلاعات موجود، خود، مهارتی خاصی را می‌طلبد. اصولاً طرح سواد اطلاعاتی به این دلیل بوده که افراد با دستیابی به آن، به ویژه در جامعه اطلاعاتی کنونی، قادر باشند به بهترین وجه ممکن نیازهای اطلاعاتی خود را برطرف سازند (فتاحی، ۱۳۸۳). در این میان، دانشجویان دانشگاه‌ها از نقش و وظیفه بسیار مهمی در ارتباط با پژوهش برخوردارند. نخستین نیاز در هر پژوهشی داشتن سواد اطلاعاتی است و فقدان آن در دانشجویان دانشگاه‌ها منجر به استفاده ناموفق از منابع می‌شود. از آنجایی که هر یک از دانشجویان به نوبه خود می‌توانند پژوهشگر یا محقق باشند، عدم آشنایی آنان با شیوه‌های صحیح بازیابی، ارزیابی، شناسایی و استفاده از منابع اطلاعاتی می‌تواند مانع بسیار مهم و جدی در پژوهش و در نهایت برای آنان باشد. در هر دانشگاهی با توجه رسالت مهمی که بر عهده دانشجویان گذاشته شده، باید در جهت رشد و روزآمدسازی اطلاعات در هر رشته تلاش نموده و در چارچوب فعالیت‌های حرفه‌های در زمینه، رشته تخصصی خود به ارتقای سطح کیفی رشته خود پردازد. پژوهش حاضر بر آن است که تا تعیین سطح سنجش و مهارت‌های سواد اطلاعاتی دانشجویان واحد‌های دانشگاهی منطقه ۵ دانشگاه آزاد اسلامی را مورد بررسی قرار داده؛ زیرا بررسی و تعیین سطح سنجش سواد اطلاعاتی دانشجویان، نشان‌دهنده نیازهای آنان می‌باشد، که باید در اختیار برنامه‌ریزان آموزشی قرار گیرد، که با استفاده از نتایج حاصله نقاط قوت، تقویت شده و نقاط ضعفشان برطرف خواهد شد.

- 1- میزان استفاده از ابزارهای جستجو و بازیابی اطلاعات به صورت الکترونیکی در چه حد می باشد؟
- 2- دانشجویان تا چه حدی با استناد دهی به منابع اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی آشنا هستند؟
- 3- میزان پایبندی دانشجویان نسبت به مسئله حق مؤلف و محدودیت های قانونی و اجتماعی استفاده از اطلاعات در چه حدی است؟
- 4- دانشجویان تا چه حدی از افراد متخصص موضوعی در بازیابی اطلاعات استفاده می کنند؟
- 5- دانشجویان تا چه حدی از پایگاه های اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی استفاده می کنند؟
- 6- استفاده از امکانات و ویژگی های موتورهای کاوش، گروه های خبری و بحث در اینترنت در چه حدی است؟
- 7- دانشجویان در دستیابی به اطلاعات تا چه حدی موفق بوده اند؟
- 8- دانشجویان با سازماندهی، چکیده نویسی و خلاصه برداری از منابع و مدارک اطلاعاتی تا چه حدی آشنا هستند؟
- 10- دانشجویان تا چه حدی در ارزیابی فرآیند جستجو در رابطه با رفع نیازهای اطلاعاتی شان موفق بوده اند؟
- 11- توانایی دانشجویان در ترکیب اطلاعات جدید با دانسته های قبلی و تولید دانش جدید در چه حدی بوده است؟
- 12- استفاده خلاق و مناسب از فناوری در جهت تولید محصولات و عمل کردهای نوین در چه حدی است؟
- 13- دانشجویان تا چه حدی موفق بوده اند که نیازهای اطلاعاتی خود را تشخیص دهند؟
- 14- دانشجویان تا چه حدی با منابع اطلاعاتی آشنا هستند؟
- 15- دانشجویان تا چه حدی از روش های جستجوی اطلاعات استفاده کرده اند؟

پیشینه ی پژوهش

در زمینه سنجش سواد اطلاعاتی دانشجویان در داخل کشور پژوهش های انجام گرفته، ولی تعداد این پژوهش ها اندک می باشد، از جمله پژوهش های انجام شده، می توان به موارد زیر اشاره نمود:

پربرخ و مقدس زاده (1378) در پژوهش خود تحت عنوان «سواد اطلاعاتی: پژوهشی پیرامون چگونگی کسب سواد اطلاعاتی» به این امر پرداخته اند. نتایج این پژوهش نشان می دهد که دانشجویان کارشناسی ارشد به مهارت سواد اطلاعاتی مجهز نیستند، اما در عین حال معتقدند که باید این توانایی را به دست آورند. در حالی که در متون منتشر شده این گونه آمده است که کتابداران سهم بسزایی در شکل گیری و پرورش سواد اطلاعاتی در دانشجویان دارند، ولی اکثر پاسخ دهندگان در پژوهش حاضر، نقش قابل ملاحظه ای در این ارتباط برای کتابداران در نظر نگرفتند (318-334).

بختیارزاده (1381) در پژوهشی با عنوان «بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان سال آخر دوره کارشناسی دانشگاه الزهراء» به این نتیجه رسید که بین رشته های مختلف جامعه پژوهش از نظر سواد اطلاعاتی اختلاف معنی داری وجود دارد. پرسشنامه پژوهش نیز با استفاده از استانداردهای معتبر وجود دارد در مورد سواد اطلاعاتی تهیه و تدوین شد و هدف اصلی پژوهش مشخص شدن میزان سطح سواد اطلاعاتی دانشجویانی بود که در حال فارغ التحصیل شدن بودند.

بردستانی (1383) در پژوهش خود که با روش پیمایشی انجام داده است به بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان می دهد که کتاب و کتابخانه دانشگاه به ترتیب مهم ترین منابع و مجراهای مورد استفاده جامعه آماری می باشند. نبود کتاب های کافی و جدید کتابخانه به عنوان مهم ترین مشکل در مسیر اطلاع یابی عنوان شده است. همچنین یافته های پژوهش نشان می دهد یکی از علل اصلی عدم موفقیت دانشجویان در استفاده صحیح از اطلاعات و انجام تحقیقات با نتایج جدید، آشنا نبودن آنها با روش های صحیح جستجوی اطلاعات می باشد و همچنین در زمینه گردآوری اطلاعات، تعداد کمی از دانشجویان هنگام انجام تحقیق به تجزیه و تحلیل اطلاعات می پردازد (479-494).

فرج پهلوی و مرادی مقدم (1383) در پژوهش تحت عنوان «بررسی نظرهای اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز نسبت به برنامه های آموزشی مورد نیاز آنها درباره جستجوی اطلاعات به عنوان یکی از ابعاد سواد اطلاعاتی و ارائه راهکارهایی جهت نحوه برگزاری این دوره ها» به بررسی و سنجش نیازهای آموزشی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز پرداخته اند. نتایج این پژوهش نشان داده است که از مجموع پاسخ دهندگان 79/1 درصد نیاز به آموزش را مطرح کرده اند. در زمینه انواع آموزش های مورد نیاز اعضای هیأت علمی، 67/2 درصد از پاسخ دهندگان به نیاز آموزشی شیوه جستجو و اطلاع یابی از اینترنت و 36/8 درصد به نیاز به آموزش شیوه استفاده و اطلاع یابی از بانک اطلاعاتی و دیسک های فشرده و 21/9 درصد پاسخ دهندگان به نیاز آموزش شیوه استفاده از امکانات کتابخانه و در نهایت 17/4 درصد به نیاز به آموزش استفاده از منابع چاپی کتابخانه اشاره کرده اند (223-246).

آزاد پیلوی (1385) در پژوهش خود تحت عنوان «وضعیت سواد اطلاعاتی اعضای هیأت علمی گروه های کتابداری و نقش آن بر تولید اطلاعات علمی در دانشگاه های آزاد و دولتی شهر تهران» به این یافته دست یافت که هدف از جستجوی اطلاعات اعضای هیأت علمی، روزآمد کردن اطلاعات تخصصی و منابع اطلاعاتی رایج مورد استفاده آنان، کتاب های تخصصی می باشد. همچنین اکثر اعضای هیأت علمی نیاز به آموزش شیوه جستجو و اطلاع یابی در اینترنت را در خود احساس می کنند و برای بازیابی اطلاعات از کلید واژه ها و برای دستیابی به اطلاعات از اینترنت و پایگاه های اطلاعاتی استفاده می کنند. در پایان مهمترین مشکل دسترسی به اطلاعات را کافی نبودن منابع عنوان کرده اند.

بندپذیر و چشمه سهرابی (1389) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بر اساس شش مهارت بزرگ آیزنبرگ و برکوتیز»، یافته های پژوهش نشان داد که مهارت جامعه پژوهش در درک درست نیازهای اطلاعاتی با میانگین نمره 3/60، در راهبردهای جستجوی اطلاعات با میانگین نمره 3/69 و در مکان یابی و دستیابی به اطلاعات با میانگین نمره 3/12، در استفاده از اطلاعات با میانگین نمره 3/43، در ترکیب اطلاعات جدید با دانسته های قبلی خود با میانگین نمره 3/29، از لحاظ ارزیابی نتیجه فرآیند جستجو در رابطه با رفع نیازهای اطلاعاتی شان با میانگین 3/09 در حد مطلوبی می باشند. و نتایج کلی این پژوهش نشان می دهد، که میانگین وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی 3/37 است که بالاتر از حد متوسط است.

با توجه به جستجوی انجام شده در منابع قابل دسترس و موجود از جمله پایگاه های اطلاعاتی مانند: لیزا، ایزا، UMI و شبکه های جهانی اینترنت به چند پژوهش که با موضوع این پژوهش مرتبط هستند، می توان اشاره نمود:

مایبی⁶ (2005) در پژوهشی درک دانشجویان زن دوره لیسانس دانشکده مالیز کالیفرنیا را در استفاده از اطلاعات سنجید. این پژوهش از طریق مصاحبه با 18 نفر دانشجوی زن انجام گرفت و درباره دانش ارتباطی شان در استفاده از اطلاعات سؤالاتی به عمل آمد. نتایج نشان داد که پژوهش مقوله ای ادراکی است و دانشجو موقعی به اطلاعات دست می یابد که از مهارت های سواد اطلاعاتی برخوردار باشد.

شلینگ⁷ (2003)، زوک⁸ (2005) و مور⁹ (2006) به بررسی راهکارهایی برای آموزش مهارت های سواد اطلاعاتی پرداخته و اثرات آن را بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مورد بررسی قرار دادند. نتایج این پژوهش نشان می دهد که هر جا کتابداری با تحصیلات بالا و آگاه به مسائل روز کتابداری و اطلاع رسانی و آشنا به ملاک ها و معیارهای سواد اطلاعاتی در کتابخانه ها مشغول باشد و به ارائه خدمات آموزشی بپردازد، تأثیر مثبتی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان نیز خواهد گذاشت و آن را به سطح مطلوب خواهد رساند.

لو¹⁰ (2006) در پژوهش خود با عنوان «ارائه مدلی برای واحد درسی سواد اطلاعاتی در دانشگاه علوم انسانی» به مسئله سواد اطلاعاتی پرداخته است. این مدل در این دانشگاه به مرحله اجرا در آمده است. برای طراحی و ارائه این مدل، مطالعات انجام شده در خصوص سواد اطلاعاتی مورد بررسی قرار گرفت. ارائه در شش سواد اطلاعاتی با همکاری و تعامل اساتید و کتابداران صورت گرفته است. یافته های این پژوهش نشان می دهد که هر دانشگاه متناسب با اهداف، نیازها و محیط های آموزشی خود، نیازمند مدلی خاص برای درس سواد اطلاعاتی است. این پژوهش، شیوه های نوینی را که در محیط واقعی، تجربه و آزمایش شده اند. برای ارائه و آموزش سواد اطلاعاتی، پیش روی افراد می گذارد. نتایج این پژوهش عواملی را که نیازمند به کار گیری آنها در طراحی درسی سواد اطلاعاتی می باشد، شناسایی و سپس معرفی می کند (249-258).

وما¹¹ و هپ ورس¹² (2007) پژوهشی را با عنوان «ارزیابی طرح آموزش سواد اطلاعاتی در دانشگاه دار اسلام» انجام دادند. این پژوهش به بررسی تأثیر روش های مختلف بر روی سواد اطلاعاتی دانشجویان سال آخر کارشناسی دانشگاه دار سلام تانزانیا می پردازند. یافته های نشان می دهد که اطلاعات از روش های گوناگون و جلسات و کنفرانس های که به صورت شفاهی و ویدئویی بوده جمع آوری شده است. این روش ها به علم انتقادی مهارت حل مسئله راهبردهای یادگیری مستقیم و مهارت های تیمی فراگیر کمک می کند. نتایج این مطالعه نماینگر موفقیت در برنامه های سواد اطلاعاتی از طریق اکتساب مهارت های اساسی آی سی تی (فن آوری اطلاعات و ارتباطات)¹³ توسط فراگیران می باشد.

بورد و نارو (2008) در پژوهشی با عنوان «در جست و جوی ارتباط بین سواد اطلاعاتی و نوشتن برای دانشجویان بین المللی»، به بررسی ارتباط بین سواد اطلاعاتی و نوشتن بروی دانشجویان فارغ التحصیل غیر بومی انگلیسی و دانشجویان مشغول به تحصیل که از

6- Maybe, e

7- Schilling

8- Zuke

9- Moor

10. Lou, A

11. Wema, e

12. Hepmorth, m

13. Information and communication technology (ICT)

لحاظ مهارت در زبان انگلیسی محدود هستند پرداخت. نتایج نشان داد که فراگیران فارغ التحصیل ارتباط قوی بین این دو مرحله ایجاد کردند، اما فراگیران مشغول به تحصیل همزمان دو مرحله را پیش بردند، ولی ارتباط قوی بین این دو نیافتند. پترسون¹⁴ (2009) پژوهشی را با عنوان « تجزیه و تحلیل نیازمندی ها برای برگزیدن سواد اطلاعاتی برای پژوهش: مطالعه موردی در دانشگاه دوبلین» انجام داد. این پژوهش با هدف پای گذاری سواد اطلاعاتی در بین دانشجویان فوق لیسانس صورت گرفت، یافته ها نشان داد که اکثر دانشجویان مورد مطالعه در درک سؤالات پژوهش و استفاده از فنون جستجوی پیشرفته با مشکلاتی مانند عدم اعتماد به نفس روبرو هستند. لازمه مهارت های خواندن و نوشتن اطلاعات به داشتن سواد رایانه ای است و بدون مهارت های رایانه ای، دستیابی به هر گونه استاندارد سواد اطلاعاتی امکان پذیر نمی باشد.

روش پژوهش

این پژوهش به بررسی و تعیین سطح سنجش میزان سواد اطلاعاتی دانشجویان واحدهای دانشگاهی منطقه 5 دانشگاه آزاد اسلامی می پردازد، درباره تعیین سطح سواد اطلاعاتی جامعه مورد پژوهش، روش کار به این صورت است که تمام عواملی که نشانگر سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان هستند مورد بررسی قرار گرفتند و با استناد به مقیاس «لیکرت» به هر کدام از نظرات به ترتیب: 1، 2، 3، 4 و 5 تعلق گرفته و سپس میانگین نمره در هر مورد برای گروه های تحصیلی به دست آمده که نشان دهنده میزان سطح جامعه مورد پژوهش در هر یک از موارد بالا بوده است. در هر جدول میانگین به دست آمده از هر پرسش را به صورت جداگانه بررسی کرده و در این جداول میانگین عددی 3، مهارت در حد متوسط، بالای 3، مهارت در حد مطلوب و زیر 3، در حد نامطلوب می باشد. و همچنین مجموع نمره های به دست آمده در هر پرسش به صورت درجه بندی کلی نامطلوب (بسیار کم و کم)؛ متوسط (متوسط) و مطلوب (زیاد و بسیار زیاد) محاسبه شده اند.

از نظر نوع کاربردی و از نظر روش پژوهش، پیمایشی است. ابزار گردآوری اطلاعات از طریق پرسشنامه است. با توجه به بررسی های صورت گرفته برای طراحی پرسشنامه، در متون متخلف داخلی و خارجی جستجو کرده و پژوهشگران بر اساس اهداف پژوهش، سؤالات پژوهش و همچنین با توجه به استاندارد مهارت های سواد اطلاعاتی ارائه شده توسط انجمن کتابخانه ای دانشکده ای و پژوهشی¹⁵ و نیز مطالعه کتاب سنجش سواد اطلاعاتی تألیف محمدرضا داور پناه و .. با استفاده از استانداردهای معتبر موجود درباره سواد اطلاعاتی پرسشنامه طراحی گردید. این پرسشنامه شامل 64 سوال بسته در مقیاس لیکرت آماده شد، که بر این اساس به سؤالات اساسی پژوهش پاسخ داده شد. هر یک از پرسش های پژوهش، مورد بررسی آماری قرار گرفته و نتایج در قالب جداول ذیل ارائه گردیده است.

برای تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS و برای ترسیم داده ها در قالب جدول از نرم افزار Excell استفاده گردیده است. جامعه آماری این پژوهش 458 دانشجو از واحدهای دانشگاهی منطقه 5 دانشگاه آزاد اسلامی می باشد، که بصورت تصادفی انتخاب گردیده است.

¹⁴.Patterson,A

¹⁵ - Association of College and Research Libraries(ACRL)

جدول 1: توزیع فراوانی دانشجویان مورد مطالعه بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	294	64/19
زن	164	35/81
جمع کل	458	%100

با توجه به جدول 1، از بین 458 دانشجوی مورد مطالعه، حدود (64/19 درصد) از افراد مورد پژوهش را مرد و (35/81 درصد) دیگر را زنان تشکیل می‌دهد و نتایج به دست آمده حاکی از آن است که دانشجویان مرد بیشترین، پاسخ دهندگان این پژوهش می‌باشند.

جدول 2: توزیع فراوانی دانشجویان مورد مطالعه بر حسب مدرک تحصیلی

مدرک تحصیلی	فراوانی	درصد
فوق دیپلم	65	14/20
کارشناسی	303	66/15
کارشناسی ارشد	90	19/65
دکتری	0	0
جمع کل	458	%100

بر اساس مشاهدات جدول 2، می‌توان گفت که مدرک تحصیلی مقطع کارشناسی با (66/19 درصد) بالاترین رقم و بعد از آن دارندگان مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد با (19/65) و فوق دیپلم با (14/20 درصد) و کمترین آنها مدرک تحصیلی دکتری با (0) می‌باشد.

جدول 3: توزیع فراوانی دانشجویان مورد مطالعه بر حسب گروه های تحصیلی

با توجه به جدول شماره 3، بالاترین گروه تحصیلی در این پژوهش را گروه علوم انسانی با (20/52 درصد) و سپس گروه فنی و مهندسی با (20/31 درصد) ، کشاورزی با (19/87 درصد) و علوم پایه و تحصیلات تکمیلی با (19/65 درصد) به ترتیب گروه های تحصیلی را تشکیل می دهد.

گروه تحصیلی	فراوانی	درصد
فنی و مهندسی	93	20/31
علوم پایه	90	19/65
علوم انسانی	94	20/52
کشاورزی	91	19/87
تحصیلات تکمیلی	90	19/65
جمع کل	458	100%

جدول 4: میزان فراوانی و درصد استفاده از ابزارهای جستجوی و بازیابی اطلاعات به صورت الکترونیکی

جدول شماره 4 نشان می دهد، میزان مهارت در 180 نفر (39/30 درصد) نامطلوب، در 176 نفر (38/42 درصد) نیز در سطح متوسط و 102 نفر (22/27 درصد) نیز در سطح مطلوبی قرار دارند. و در پاسخ سؤال اول پژوهش، نتایج این جدول نشان می دهد که جامعه مورد پژوهش از نظر میانگین مهارت استفاده از ابزارهای مختلف جستجو و بازیابی اطلاعات به صورت الکترونیکی عدد 2/7 است که از حد متوسط میانگین پایین تر است.

استفاده از ابزارهای جستجوی اطلاعات	فراوانی	درصد
نامطلوب	180	39/30
متوسط	176	38/42
مطلوب	102	22/27
کل	458	100
میانگین کل: 2/7		
انحراف استاندارد: 1/08		

جدول 5: میزان فراوانی و درصد استاد دهی در استفاده از منابع چاپی و الکترونیکی

استاد دهی در استفاده از منابع	فراوانی	درصد
نامطلوب	83	18/12
متوسط	109	23/79
مطلوب	266	58/07
کل	485	100
میانگین کل: 3/61		
انحراف استاندارد: 1/14		

داده های مندرج در جدول 5، حاکی از این است در 83 نفر (18/12 درصد) مهارت استناد دهی به منابع اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی در سطح نامطلوب، در 109 نفر (23/79 درصد) در سطح متوسط و در 266 نفر (58/07 درصد) در سطح مطلوب قرار دارد. در پاسخ سؤال 2 پژوهش می توان گفت که میانگین مهارت استناد هی دانشجویان در استفاده از منابع چاپی و الکترونیکی عدد 3/61 می باشد که بنابراین این مهارت در آزمودنی ها مطلوب می باشد.

جدول 6: میزان فراوانی و درصد رعایت حق مولف و محدودیت های قانونی و اجتماعی در استفاده از منابع

همان طور که در جدول 6، نشان داده شده است، در 316 نفر (68/99 درصد) از افراد مورد بررسی، میزان پای بندی به مسئله حق مؤلف و محدودیت های قانونی و اجتماعی استفاده از اطلاعات در سطحی مطلوب، در 115 نفر (25/10 درصد) میزان این پایبندی در سطحی متوسط و 27 نفر (5/89 درصد) نسبت به این پای بندی در سطحی نامطلوب قرار دارد. و با توجه به داده های مندرج در فوق الذکر و پاسخ به پرسش 3 پژوهش مشخص شد که میانگین این مهارت عدد 3/8 می باشد که وضعیت مطلوبی را به همراه دارد.

رعایت حق مولف	فراوانی	درصد
نامطلوب	27	5/89
متوسط	115	25/10
مطلوب	316	68/99
کل	458	100
میانگین کل: 3/8		
انحراف استاندارد: 1/02		

جدول 7: میزان فراوانی و درصد مشورت دانشجویان با متخصصان و افراد صاحب نظر در بازیابی اطلاعات

داده های جدول 7، نشان می دهد که 119 نفر (25/98 درصد) از دانشجویان برای مشورت با افراد متخصص در بازیابی اطلاعات در سطحی نامطلوبی قرار دارند، در صورتی که 138 نفر (30/13 درصد) در سطح متوسط و 201 نفر (43/88 درصد) در سطح مطلوب قرار دارند. میانگین این مهارت در آزمودنی های پژوهش عدد 3/11 است که مطلوب به نظر می رسد.

مشورت دانشجویان با اساتید و متخصصان	فراوانی	درصد
نامطلوب	119	25/98
متوسط	138	30/13
مطلوب	201	43/88
کل	458	100
میانگین کل: 3/11		
انحراف استاندارد: 1/15		

جدول 8: میزان فراوانی و درصد استفاده از پایگاه های اطلاعاتی پیوسته و ناپیوسته

پایگاه های اطلاعاتی پیوسته و ناپیوسته	فراوانی	درصد
نامطلوب	34	7/42
متوسط	103	22/48
مطلوب	321	70/08
کل	458	100

میانگین کل: 2/7

انحراف استاندارد: 91/

داده های موجود در جدول 8، نشان می دهد که میزان مهارت استفاده از پایگاه های اطلاعاتی پیوسته و ناپیوسته در 321 نفر (70/08 درصد) در سطح مطلوب، در 103 نفر (22/48 درصد) در سطح متوسط و در 34 نفر (7/42 درصد) در سطح نامطلوب قرار دارد. و در پاسخ به به پرسش 5 پژوهش می توان نتیجه گرفت، میانگین وضعیت این مهارت، در دانشجویان عدد 2/7 می باشد که پایین تر از حد متوسط می باشد.

جدول 9: میزان فراوانی و درصد استفاده از موتورهای کاوش و گروه های بحث خبری در اینترنت

بر اساس جدول 9، و پاسخ به سؤال 6 پژوهش، می توان گفت که در 171 نفر (73/33 درصد) در سطح نامطلوب، در 169 نفر (36/89 درصد) در سطح متوسط و در 118 نفر (25/76 درصد) در سطح مطلوب می باشد. و نتایج در این باره بیان کننده این است که میانگین مهارت دانشجویان در استفاده از موتورهای کاوش، گروه های بحث خبری در اینترنت، عدد 2/8 است که پایین تر از سطح متوسط می باشد.

درصد	فراوانی	استفاده از موتورهای کاوش
33/	171	نامطلوب
37		
89/	169	متوسط
36		
76/	118	مطلوب
25		
100	458	کل
میانگین کل: 2/8		
انحراف استاندارد: 1/1		

جدول 10: میزان فراوانی و درصد دستیابی به اطلاعات

داده های جدول 10، نشان می دهد که مهارت 255 نفر (55/67 درصد) در انتخاب مناسبترین و مؤثرترین روش دستیابی به اطلاعات در حد مطلوب، مهارت 130 نفر (28/38 درصد) در حد متوسط و در 73 نفر (15/93 درصد) در حد نامطلوب می باشد. و با توجه به داده های مندرج در جدول فوق الذکر، می توان نتیجه گرفت، پاسخ پرسش 7 پژوهش، مبنی بر اینکه بررسی وضعیت مهارت دانشجویان در روش دستیابی به اطلاعات را پاسخ داد که میانگین این مهارت عدد 3/48 است که سطح مطلوبی را نشان می دهد.

درصد	فراوانی	دستیابی به اطلاعات
93/	73	نامطلوب
15		
38/	130	متوسط
28		
67/	255	مطلوب
55		
100	458	کل
میانگین کل: 3/48		
انحراف استاندارد: 97/		

جدول 11: میزان فراوانی و درصد استفاده دانشجویان از سازماندهی اطلاعات

درصد	فراوانی	استفاده دانشجویان از سازماندهی اطلاعات
5/67	42	نامطلوب
17/	97	متوسط
21		
55/	314	مطلوب

همان طوری که از اطلاعات مندرج در جدول 11، بر می آید نتایج پژوهش نشان می دهد که مهارت دانشجویان در سازماندهی، خلاصه برداری و چکیده نویسی از منابع و مدارک اطلاعاتی در 314 نفر (5/68 درصد) در سطح مطلوب و در 97 نفر (17/21 درصد) در سطح متوسط و در 42 نفر (67/5 درصد) در سطح نامطلوبی قرار دارد. و همچنین در پاسخ سؤال 8 پژوهش، می توان گفت میانگین آزمودنی ها در این مهارت عدد 3/8 است که سطحی مطلوبی

68		
100	458	کل
میانگین کل: 3/8		
انحراف استاندارد: 1/05		

می باشد.

جدول 12: میزان فراوانی و درصد فرایند جستجو در رابطه با رفع نیازهای اطلاعاتی

از بررسی داده ای مندرج در جدول 12، چنین برداشت می شود که فرایند جستجو در رابطه با رفع نیازهای اطلاعاتی در 256 نفر (55/89 درصد) در سطح مطلوب، در 132 نفر (28/82 درصد) در سطح متوسط و 70 نفر (15/28 درصد) در سطح نامطلوب قرار دارد. طبق داده ای این جدول و پاسخ سؤال 9 پژوهش میانگین این مهارت عدد 3/54 است که این میانگین رضایت بخش و در سطح مطلوبی قرار دارد.

درصد	فراوانی	فرایند جستجو در رابطه با نیازهای اطلاعاتی
28/	70	نامطلوب
15		
82/	132	متوسط
28		
89/	256	مطلوب
55		
100	458	کل
میانگین کل: 3/54		
انحراف استاندارد: 93/		

جدول 13: میزان فراوانی و درصد ترکیب اطلاعات جدید با دانش قدیم در پاسخ به سؤال 10 پژوهش، مبنی بر اینکه میزان مهارت دانشجویان در ترکیب اطلاعات جدید با دانسته های قدیم و تولید دانش جدید، در جدول فوق مشخص است که 265 نفر (57/86 درصد) در سطح مطلوب، 154 نفر (33/62 درصد) در سطح متوسط و 39 نفر (8/51 درصد) در سطح نامطلوب قرار دارد که میانگین این مهارت عدد 3/62 می باشد که در این زمینه رضایت بخش و مطلوب می باشد.

درصد	فراوانی	ترکیب اطلاعات جدید با دانش قدیم
51/8	39	نامطلوب
62/	154	متوسط
33		
86/	265	مطلوب
57		
100	458	کل
میانگین کل: 3/62		
انحراف استاندارد: 87/		

جدول 14: میزان فراوانی و درصد استفاده خلاق و مناسب از تکنولوژی های اطلاعاتی

درصد	فراوانی	استفاده از فناوری اطلاعات
12/08	55	نامطلوب
34/49	158	متوسط

مطلوب	245	53/49
کل	458	100
میانگین کل: 3/52		
انحراف استاندارد: 1/01		

یافته‌های جدول 14، نشان می‌دهد که مهارت استفاده‌ی خلاق و مناسب از فناوری، در 245 نفر (53/49 درصد) در سطح مطلوب، در 158 نفر (34/49 درصد) در سطح متوسط و در 55 نفر (12/08 درصد) قرار دارد. طبق داده‌های مندرج در این جدول، میانگین این مهارت در آزمودنی‌های پژوهش 3/52 است که در سطح مطلوب ارزیابی می‌گردد.

جدول 15: میزان فراوانی و درصد تشخیص نیازهای اطلاعاتی

درصد	فراوانی	تشخیص نیازهای اطلاعاتی
8/51	39	نامطلوب
36/89	169	متوسط
54/58	250	مطلوب
100	458	کل
میانگین کل: 3/6		
انحراف استاندارد: 79/		

در پاسخ به پرسش شماره 12، مبنی بر اینکه آیا دانشجویان در تشخیص نیازهای اطلاعاتی خود موفق بوده‌اند؟ می‌توان با توجه به داده‌های مندرج در جدول 15 نتیجه گرفت در 39 نفر (8/51 درصد) در سطح نامطلوب، در 169 نفر (36/89 درصد) در سطح متوسط و در 250 نفر (54/58 درصد) در سطح مطلوب ارزیابی می‌گردد. در ضمن میانگین این مهارت عدد 3/6 است، که مطلوب می‌باشد.

جدول 16: میزان فراوانی و درصد آشنایی با منابع اطلاعاتی

درصد	فراوانی	آشنای با منابع اطلاعاتی
34/93	160	نامطلوب
36/68	168	متوسط
28/38	130	مطلوب
100	458	کل
میانگین کل: 2/94		

انحراف استاندارد: 1/10

با توجه به یافته های جدول 16، می توان گفت میزان آشنایی دانشجویان با

منابع اطلاعاتی در 160 نفر (34/93 درصد) در سطح نامطلوب، در 168

نفر (36/68 درصد) در سطح متوسط و در 130 نفر (28/38 درصد) در سطح مطلوب ارزیابی می گردد. و در پاسخ پرسش 13 پژوهش

مبنی بر اینکه دانشجویان تا چه حدی با منابع اطلاعاتی آشنا هستند می توان نتیجه گرفت که میانگین این مهارت پایین تر از حد متوسط می باشد.

جدول 17: میزان فراوانی و درصد تشخیص جستجوی اطلاعات

درصد	فراوانی	تشخیص جستجوی اطلاعات
21/83	100	نامطلوب
27/72	127	متوسط
50/43	231	مطلوب
100	458	کل
		میانگین کل: 3/34
		انحراف استاندارد: 1/09

داده های جدول 17، از این است که در 231 نفر (50/43 درصد) در سطح مطلوب، در 127 نفر (27/72 درصد) در سطح متوسط

و در 100 نفر (21/83 درصد) در سطح نامطلوب قرار دارد که میانگین مهارت در این زمینه مطلوب ارزیابی می گردد.

بحث و نتیجه گیری

بررسی و پژوهش های انجام شده در دیگر کشورها نشان می دهد که بین سواد اطلاعاتی دانشجویان و مهارت های دستیابی آنها به اطلاعات رابطه مستقیمی وجود دارد، از جمله پژوهش مایی (2005) نشان داد که پژوهش مقوله ای ادراکی است و دانشجو موقعی به اطلاعات دست می یابد که از مهارت های سواد اطلاعاتی برخوردار باشد. و همچنین در پژوهشی دیگر که توسط دما و هب روس (2007) صورت گرفت، نتایج پژوهش نشان داد که اطلاعات از روش های گوناگون جمع آوری شده و موفقیت در برنامه های سواد اطلاعاتی از طریق اکتساب مهارت های اساسی فن آوری اطلاعات و ارتباطات توسط فراگیران می باشد.

همچنین پترسون (2009) در پژوهش خود به این نتایج دست یافت که لازمه مهارت های خواندن و نوشتن اطلاعات توسط دانشجویان به داشتن سواد رایانه ای است و بدون مهارت های رسانه ای دستیابی به هر گونه استاندارد سواد اطلاعاتی امکانپذیر نمی باشد.

در مقابل، بوردونارو (2008) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافت که فراگیران فارغ التحصیل ارتباط قوی بین این دو مرحله ایجاد کردند، اما فراگیران مشغول به تحصیل همزمان دو مرحله را پیش بردند، ولی ارتباط قوی بین این دو نیافتند.

یافته‌های پژوهش حاضر و مقایسه آن با پیشینه‌های خارجی نشان می‌دهد که تعداد 458 دانشجوی پاسخ دهنده به پرسشنامه، 294 نفر (64/19 درصد) مرد و تعداد 164 (35/81 درصد) زن هستند. پژوهش نشان می‌دهد که بیشترین مدرک تحصیلی را مقطع کارشناسی 303 (66/15 درصد)، و بیشترین گروه تحصیلی را گروه علوم انسانی 94 (20/52 درصد) تشکیل می‌دهد.

همچنین یافته‌ای این پژوهش نشان می‌دهد، دانشجویان منطقه 5 دانشگاه آزاد اسلامی در استناددهی به منابع اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی، میزان پای بندی به مسئله حق مؤلف، مشورت دانشجویان با متخصصان در بازیابی اطلاعات، دستیابی به اطلاعات مورد نظر، سازماندهی و چکیده نویسی از منابع و مدارک اطلاعاتی، ارزیابی نتیجه فرایند جستجو در رابطه با رفع نیاز اطلاعاتی شان، توانایی ترکیب اطلاعات جدید با دانسته‌های جدید با دانسته‌های قبلی و تولید دانش جدید، استفاده مناسب و خلاق از تکنولوژی‌های اطلاعاتی، تشخیص نیازهای اطلاعاتی بالاتر از حد متوسط هستند.

تجزیه و تحلیل پاسخ دانشجویان به پرسش‌های پژوهش نشان می‌دهد که دانشجویان، مهارت در استفاده از امکانات و ویژگی‌های موتورهای کاوش، گروه‌های بحث و گروه‌های خبری در اینترنت در سطح نامطلوبی قرار دارد. از این رو با توجه به اینکه امروزه اینترنت یکی از فراگیرترین رسانه‌ها و منبع اطلاعاتی مهم در جهان محسوب می‌شود، آشنایی با اینترنت و امکانات و ویژگی‌های آن جزء ضرورت‌های زندگی در قرن بیست و یکم است و عدم آشنایی با این مقوله و عدم کسب اطلاعات از این منابع به منزله عقب افتادن از تمامی تغییرات و تحولات جاری در دنیا است، لذا باید برنامه‌ای برای تقویت این مهارت برای دانشجویان تنظیم شود.

امروزه پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و ناپیوسته از جمله منابع اطلاعاتی سریع، ارزان و پرکار هستند و عدم آشنایی و عدم استفاده از این پایگاه به منزله عدم دسترسی به حجم عظیمی از جدیدترین اطلاعات است. با توجه به داده‌های استخراج شده در پرسشنامه، اکثر دانشجویان، پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و ناپیوسته را نمی‌شناسند، به همین دلیل خیلی کم استفاده از این پایگاه را دارند.

از آنجای که جدیدترین منابع در هر حوزه در منابع الکترونیکی یافت می‌شود، آشنایی و استفاده از ابزارهای جستجو و بازیابی اطلاعات به صورت الکترونیکی یک ضرورت است، در صورتی یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که اکثر دانشجویان در این زمینه ضعیف و یا فاقد اطلاعات می‌باشند، که این خود دال بر نیاز آنان به آموزش در این زمینه است.

یکی دیگر از مهارت‌های سواد اطلاعاتی، آشنایی با منابع اطلاعاتی است. در یافته‌های پژوهش مشخص گردید، که دانشجویان دانشگاه آزاد منطقه 5، در این مهارت بسیار ضعیف می‌باشند. آشنایی با منابع اطلاعاتی سبب می‌گردد، که دانشجویان سریع‌تر و مناسب‌تر به اطلاعات مورد نظر خود دسترسی داشته باشند، زیرا صرفه جویی در وقت اهمیت فراوانی دارد. از این رو تقویت این مهارت بسیار مؤثر بوده، و ضرورت دارد که حتما در این زمینه به صورت کارگاهی آموزش‌های لازم صورت پذیرد.

نگاهی کلی به نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد، که بیشترین ناتوانی جامعه پژوهش، مربوط به مهارت استفاده از ابزارهای جستجوی و بازیابی اطلاعات به صورت الکترونیکی، آشنایی و استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و ناپیوسته، استفاد از موتورهای کاوش و گروه‌های خبری و بحث، آشنایی با منابع اطلاعاتی می‌باشد. با توجه موارد فوق الذکر باید تمهیداتی به کار بسته شود تا نقاط

ضعف و کمبود مرتفع گردند، تا بر اساس این نیازها، کارگاه های آموزشی برگزار شود و در این زمینه ها دانشجویان مهارت های لازم را به دست آورند.

پیشنهادها

بر اساس نتایج به دست آمده از پژوهش، و همچنین پیشنهادها دانشجویان، می توان موارد زیر برای ارتقای مهارت سواد اطلاعاتی دانشجویان منطقه 5 دانشگاه آزاد اسلامی پیشنهاد داد:

- برگزاری دوره های آشنایی با موضوعات رایانه، اینترنت، گروه های بحث و خبری در اینترنت؛
- برگزاری کارگاه های آشنایی با پایگاه های اطلاعاتی پیوسته و ناپیوسته، منابع اطلاعاتی و روش های استفاده از آنها؛
- آموزش صحیح استفاده از پایگاه های اطلاعاتی؛
- برگزاری کارگاه های آشنایی با موتور های کاوش جستجو در اینترنت؛
- برگزاری دوره های آموزشی استفاده از ابزارهای جستجوی و بازیابی اطلاعات به صورت الکترونیکی؛
- تقویت مهارت های سواد اطلاعاتی در زمینه های مختلف: از جمله مشورت دانشجویان با متخصصان، سازماندهی اطلاعات، استفاده بیشتر از فناوری اطلاعات.

منابع

- آزاد پيله ور، ليلا (1385). وضعیت سواد اطلاعاتی اعضای هیئت علمی گروه های کتابداری و نقش آن بر تولید اطلاعات علمی آنان در دانشگاه های آزاد و دولتی شهر تهران. فصلنامه کتاب، 12(1)، 213.
- بختیارزاده، اصغر (1381). بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان سال آخر دوره کارشناسی دانشگاه الزهراء. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران.
- بردستانی، مرضیه (1383). بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز. مجموعه مقالات سمینار آموزش استفاده کنندگان و توسعه سواد اطلاعاتی در کتابخانه ها، مراکز اطلاع رسانی و موزه ها (1 و 2 خرداد 1383). مشهد: سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مراکز اسناد آستان قدس رضوی، 479-493.
- بندپذیر، معصومه؛ چشمه سهرابی، مظفر (1389). بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بر اساس شش مهارت بزرگ آیزنبرگ و برکوتیز. تحقیقات اطلاع رسانی و کتابخانه عمومی، 16(2)، 115-137.
- پریرخ، مهری؛ مقدس زاده، حسن (1378). سواد اطلاعاتی: پژوهشی پیرامون چگونگی کسب سواد اطلاعاتی. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، بهار و تابستان، 318-337.
- داور پناه، محمد رضا؛ قاسمی، علی حسین؛ سیامک، مرضیه (1387). سنجش سواد اطلاعاتی دانشجویان. تهران: انتشارات دبیرش

فتاحی، رحمت‌الله (1383). سواد اطلاعاتی و بهسازی رفتار اطلاع‌یابی پژوهشگران: ضرورت ادغام سواد اطلاعاتی در فرایند پژوهش و تولید دانش. مجموعه مقالات سمینار آموزش استفاده‌کنندگان و توسعه سواد اطلاعاتی در کتابخانه‌ها، مراکز اطلاع‌رسانی و موزه‌ها (1 و 2 خرداد 1383). مشهد: سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مراکز اسناد آستان قدس رضوی، 135-152.

فرج‌پهلوی، عبدالحسین؛ مرادی‌مقدم، حسین (1383). بررسی نظریات اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز به برنامه‌های آموزشی مورد نیاز آنها درباره جستجو اطلاعات به عنوان یکی از ابعاد سواد اطلاعاتی و ازاده راهکارهایی جهت نحوه برگزاری این دوره‌ها. مجموعه مقالات سمینار آموزش استفاده‌کنندگان و توسعه سواد اطلاعاتی در کتابخانه‌ها، مراکز اطلاع‌رسانی و موزه‌ها (1 و 2 خرداد 1383). مشهد: سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مراکز اسناد آستان قدس رضوی، ص 223-246.

نورتون، ملانی. جی (1997). مبانی علم اطلاع‌رسانی. ترجمه محسن عزیزی و جواد بشیری. تهران: کتابدار

- Blakeslee's, Owens, j., & Dixon. (2001). Chico's First-year experience course: A case study. *Academic Exchange Quarterly*, 5(4), 128-132. Retrieved September 30, 2006 from: <http://www.vala.org.au/vala2004/2004pdfs/3tucpal.pdf>
- Bordonaro, K (2008). Exploring the connections between information literacy and writing for international students. *journal of information literacy*, 2(2), 26-41. Retrieved October 13, [on-line] Available: 2009, <http://jil.Iboro.ac.uk/ojs>
- Lou, A. (2006). A model for information literacy Course development: a liberal arts university perspective. *Library review*, 55, 4249-258.
- Maybe, c. (2005). study of relationship or understanding about the students information literacy. *Journal of university teaching and learning practice*, 5, 48-59.
- Moor, Eviabriggs (2006). The impact of library information literacy instruction on the subsequent Academic performance of community college students in online Courses. University of the pacific
- Patterson, A. (2009). A need analysis for information literacy provision for research: a case study in university college Dublin. *journal of information literacy*, 3(1), 5-18, Retrieved October 13, [on-line] Available: form <http://ojs.Iboro.ac.uk/ojs>.
- Schilling, Katherine Lynne (2003). information literacy skills Development in undergraduate medical Education: A comparison study of the training Methodologies on learning outcomes, Retrieved from <http://www.lib.umi.com>.dissertation /fullcit
- Wema, E; hep worth, m. (2007). A evolution of an information literacy training initiative at the university daresslaam. *journal of information literacy*, 1(1), 1-12. Retrieved October 13, [on-line] Available: form <http://ojs.Iboro.ac.uk/ojs>.
- Zuke, Janice E. (2005). The Teaching of information literacy by public community college librarians in the United states. Southern Ill university at Carbondale.